

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXII. De Ecclesijs, & Monasterijs Canonicoꝝ Regularium existentibus in
Episcopatibus Ferrariensi, Mutinensi, Regiensi, Parmensi, & Placentino, &
Mantuano.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

translatum, de quo infra. Extant in Archiuo eiusdem cenobij exempla contractuum, & inuestiturarum, quæ factæ sunt à canonicis dicti monasterij Cellæ Volanz de anno 1018. quæ venerationem illius antiquitatem produunt.

CAPVT VIGESIMVM SECVDVM.

De Ecclesijs, & Monasterijs Canoniorum Regularium existentibus in Episcopatibus Ferrariensi, Mutinensi, Regiensi, Parmensi, & Placentino, & Mantuano.

Ferrariensem Ecclesiam à prima illius fundatione Regulari extitisse, facile intelliges, si prius animaduertas, Cathedralē Ferrariensem ab initio non illam fuisse, quæ modo intra ciuitatem cernitur, sed quæ sancti Georgij vulgè de Ferrarola extra ipsam ciuitatem vltra vetustum alueum fluminis posita nuncupatur: hanc enim, non illam, quæ nunc est in ciuitate, quippe quod nondum existere, Episcoporum Ferrariensium sedem primariam fuisse, ostendit privilegium factum ab Episcopo Ferrariensi nomine Griffo anno Christi 1141. die 11. Maij Hugoni Sacerdoti, & Ioanni Subdiacono prædictæ Ecclesiæ Canonicis, in quo inter alia hæc habet: *Pro remedio scilicet animæ meæ, meorumque predecessorum, & successorum Episcoporum, qui in posterum in prædicto Episcopo ordinati fuerint, & pro remissione peccatorum nostrorum vobis præsentibus Hugoni Sacerdoti, & Ioanni Subdiacono Transpadanae sancti Gregorij Ecclesiæ Canonici, in qua Ferrariensis Episcopatus sedes olim viguit, &c.* Porro eandem Ecclesiam à primaria illius fundatione sub disciplina canonica, siue regulari institutam ostendit aliud privilegium Vitaliani Papæ, cuius auctoritate eadem Ecclesia fuit edificata, nec non etiâ Episcopali dignitate aucta, præfecto eidem primo Episcopo Marino de Saueillis viro sanctissimo circa annum Christi 658. quo quidem privilegio multis prædij, & redditibus dictam Ecclesiam locupletavit, statuens in ea canonicos, qui vitam communem ducerent, quod privilegium habetur in Archiujs ciuitatis Ferrariz, cuiusque meminit qui historiam Ecclesiarum Ferrariensium recens edidit Io. Baptista Guarinus Ferrariensis Canonici in descriptione Ecclesiæ S. Georgij de Ferrarola, qui etiam subdit, translata intra urbem sede Episcopali circa annum 1135. re-

manfisse eandem Ecclesiam S. Georgij de Ferrarola cum titulo Canonice Regularium Lateranensium, quod nimirum multis prædij tributis ab Episcopo Griffo Cælestinus Pontifex huius nominis II. Prioratus titulo exornatum Canonicis Regularibus Lateranen. tribuisset suo privilegio dato Laterani anno 1143. quod privilegium firmavit Innocentius III. anno 1143. stitisse verò in eadem Ecclesia Canonicos regulariter viuentes vsque ad annum 1339. ostendunt litteræ Benedicti Papæ XII. Abbati S. Petri in celo aureo Papæ, & Priori eiusdem Ecclesiæ S. Georgij de Ferrarola directæ eodem anno 1339. Calend. Julij, quibus mandat Capitulum Prominiale congregare, vt infra dicitur. Sed & de anno 1362. Canonici monasteriorum S. Iacobi Cellæ Volanz, & S. Laurentij in Casarea apud Raueenam inuicem villorum capite destitutis, canonice elegerunt in illorum Priorem Antonium Canonicum S. Georgij de Ferrarola eiusdem Ordinis S. Augustini, quorum electionem confirmavit Innocentius VI. per suas datas Auenioni anno decimo sui Pontificatus, quæ seruantur Ferrariz in nostro Abbatali Collegio Sancti Iohannis Baptistæ. Exinde verò cum esset euidam Petro Diacono Cardinali tituli S. Angeli commendata, ac etiam post illius obitum commendata eidem Iordano Episcopo Albanensi, Canonici Regularis illam omnino deseruerunt. Quam Ioanni Papa huius nominis XXIII. instante Nicolao Ferrariz Marchione monachus Oluertanus vauit per suas datas Bononiæ de mense Septembris anno 1411.

In Ciuitate Ferrariz extitit vetus Collegiū Canoniorum Cōgregationis S. Frigidiani Lucensis ab Illustrissima, & pijsissima Comitissa Mathilde sub inuocatione D. Marci extructum circa annum Domini 1083. aut vt alij malunt 1071. Causa istius collegij excitandi hæc fuit. Henricus IV. Imperator Italiam inuadens, Ferrariam cum alijs quibusdam ciuitatibus, & oppidis eidem Comitissa abstulit. Eodem ex Italia profecto Mathildis Romani Pontificis, necnon etiam Venetorum copijs adiuta, Ferrariam recepit: statimque in superiori parte ciuitatis Ecclesiam magnificentissimam extruxit, ac in honorem D. Marci Venetorum Patroni, quod illorum præfatum auxilio Ferrariam, ac etiâ Mantuam de manibus Imperatoris eruiisset, dicendam curauit, mox S. Frigidiani Canonicis magna sanctitatis fama celeberrimis illuc aduocatis, eam illis tradidit, qui eam aliquot seculis tenuerunt, nimirum vsque ad annum 1478. quo anno Sixtus IV. instantibus Henrice Hestensi Ferrariz Duce, & Eleonora eius coniuge illam Frigidianis Canonicis ablata, fuit quia debitis obsequijs illam destituerunt, D. Benedicti Monachis Congregationis S. Iulianæ iniuit, qui sub inuocatione D. Benedicti in eam, quæ nunc cernitur formam eandem instaurauerunt.

translatam, de quo infra. Extant in Archiuo eiusdem cenobij exempla contractuum, & inuestiturarum, quæ factæ sunt à canonicis dicti monasterij Cellæ Volanz de anno 1018. quæ venerationem illius antiquitatem produunt.

CAPVT VIGESIMVM SECVDVM.

De Ecclesijs, & Monasterijs Canoniorum Regularium existentibus in Episcopatibus Ferrariensi, Mutinensi, Regiensi, Parmensi, & Placentino, & Mantuano.

Ferrariensem Ecclesiam à prima illius fundatione Regulari extitisse, facile intelliges, si prius animaduertas, Cathedralē Ferrariensem ab initio non illam fuisse, quæ modo intra ciuitatem cernitur, sed quæ sancti Georgij vulgè de Ferrarola extra ipsam ciuitatem vltra vetustum alueum fluminis posita nuncupatur: hanc enim, non illam, quæ nunc est in ciuitate, quippe quod nondum existere, Episcoporum Ferrariensium sedem primariam fuisse, ostendit privilegium factum ab Episcopo Ferrariensi nomine Griffo anno Christi 1141. die 11. Maij Hugoni Sacerdoti, & Ioanni Subdiacono prædictæ Ecclesiæ Canonicis, in quo inter alia hæc habet: *Pro remedio scilicet animæ meæ, meorumque predecessorum, & successorum Episcoporum, qui in posterum in prædicto Episcopo ordinati fuerint, & pro remissione peccatorum nostrorum vobis præsentibus Hugoni Sacerdoti, & Ioanni Subdiacono Transpadanae sancti Gregorij Ecclesiæ Canonici, in qua Ferrariensis Episcopatus sedes olim viguit, &c.* Porro eandem Ecclesiam à primaria illius fundatione sub disciplina canonica, siue regulari institutam ostendit aliud privilegium Vitaliani Papæ, cuius auctoritate eadem Ecclesia fuit edificata, nec non etiâ Episcopali dignitate aucta, præfecto eidem primo Episcopo Marino de Saueillis viro sanctissimo circa annum Christi 658. quo quidem privilegio multis prædij, & redditibus dictam Ecclesiam locupletavit, statuens in ea canonicos, qui vitam communem ducerent, quod privilegium habetur in Archiujs ciuitatis Ferrariz, cuiusque meminit qui historiam Ecclesiarum Ferrariensium recens edidit Io. Baptista Guarinus Ferrariensis Canonici in descriptione Ecclesiæ S. Georgij de Ferrarola, qui etiam subdit, translata intra urbem sede Episcopali circa annum 1135. re-

manfisse eandem Ecclesiam S. Georgij de Ferrarola cum titulo Canonice Regularium Lateranensium, quod nimirum multis prædij tributis ab Episcopo Griffo Cælestinus Pontifex huius nominis II. Prioratus titulo exornatum Canonicis Regularibus Lateranen. tribuisset suo privilegio dato Laterani anno 1143. quod privilegium firmavit Innocentius III. anno 1143. stitisse verò in eadem Ecclesia Canonicos regulariter viuentes vsque ad annum 1339. ostendunt litteræ Benedicti Papæ XII. Abbati S. Petri in celo aureo Papæ, & Priori eiusdem Ecclesiæ S. Georgij de Ferrarola directæ eodem anno 1339. Calend. Julij, quibus mandat Capitulum Prominiale congregare, vt infra dicitur. Sed & de anno 1362. Canonici monasteriorum S. Iacobi Cellæ Volanz, & S. Laurentij in Casarea apud Raueenam inuicem villorum capite destitutis, canonice elegerunt in illorum Priorem Antonium Canonicum S. Georgij de Ferrarola eiusdem Ordinis S. Augustini, quorum electionem confirmavit Innocentius VI. per suas datas Auenioni anno decimo sui Pontificatus, quæ seruantur Ferrariz in nostro Abbatali Collegio Sancti Iohannis Baptistæ. Exinde verò cum esset euidam Petro Diacono Cardinali tituli S. Angeli commendata, ac etiam post illius obitum commendata eidem Iordano Episcopo Albanensi, Canonici Regularis illam omnino deseruerunt. Quam Ioanni Papa huius nominis XXIII. instante Nicolao Ferrariz Marchione monachus Oluertanus vauit per suas datas Bononiæ de mense Septembris anno 1411.

In Ciuitate Ferrariz extitit vetus Collegiū Canoniorum Cōgregationis S. Frigidiani Lucensis ab Illustrissima, & pijsissima Comitissa Mathilde sub inuocatione D. Marci extructum circa annum Domini 1083. aut vt alij malunt 1071. Causa istius collegij excitandi hæc fuit. Henricus IV. Imperator Italiam inuadens, Ferrariam cum alijs quibusdam ciuitatibus, & oppidis eidem Comitissa abstulit. Eodem ex Italia profecto Mathildis Romani Pontificis, necnon etiam Venetorum copijs adiuta, Ferrariam recepit: statimque in superiori parte ciuitatis Ecclesiam magnificentissimam extruxit, ac in honorem D. Marci Venetorum Patroni, quod illorum præfatum auxilio Ferrariam, ac etiâ Mantuam de manibus Imperatoris eruiisset, dicendam curauit, mox S. Frigidiani Canonicis magna sanctitatis fama celeberrimis illuc aduocatis, eam illis tradidit, qui eam aliquot seculis tenuerunt, nimirum vsque ad annum 1478. quo anno Sixtus IV. instantibus Henrice Hestensi Ferrariz Duce, & Eleonora eius coniuge illam Frigidianis Canonicis ablata, fuit quia debitis obsequijs illam destituerunt, D. Benedicti Monachis Congregationis S. Iulianæ iniuit, qui sub inuocatione D. Benedicti in eam, quæ nunc cernitur formam eandem instaurauerunt.

rum, erat bulla ipsius vniouis in nostro Archiuo Romano S. Mariz de Pace.

In Diocesi Ferrariensi in loco Vico Airolino nunc corrupto vocabulo Ficarolo nuncupato idem canonici congregationis sancti Frigidiani aliud Collegium S. Saluatoris precipuum, eiusdem serē antiquitatis tenebant, in eo siquidem Vico, qui vnus erat de septem precipuis totius diocesis Ferrariensis, nobilissima femina Imicza Sichelini vxor cum Casotto filio magnificentissimam Ecclesiam S. Saluatoris, cum Xenodochio eidem aduincto edificauit, & multis pradijs, decimis, & alijs redditibus dotata Landulpho Ferrariensi Episcopo donauit, qui circa annum Christi 1111. Abbati Pomposiano regendam tradidit. Ceterum (qua de causa mihi incompertum) post annos circiter viginti mortis Monachis Pomposianis idem Landulphus illam Attoni Priori, & canonici S. Frigidiani tribuit anno 1133. quam Innocentius II. Imperator, Princeps, & Episcopi Ferrarienses magnis priuilegijs decorauerunt, tenuerunt eam canonici Frigidiani vsque ad annum 1478. quo instantibus Hercule Ferrariz Duce, & Elionora eius coniuge illam cum Ecclesia D. Marci Monachis Benedictinis congregationis S. Iustini, nunc Cassinensibus vocatis vniuit. Meminerunt istius Ecclesie Innocentius II. in priuilegio concessio Attoni Priori S. Frigidiani anno 1133. tertio Nonas Octobr. Celsus II. in priuilegio concessio Petro Priori, & fratribus S. Frigidiani dato 5. Idus Decemb. 1143. Eugenius III. in alio priuilegio eidem Priori, & fratribus concessio anno 1145. tertio idus Aprilis.

In eadem ciuitate Ferrariensi est Collegium Canonicoꝝ S. Mariz de Vado nuncupatum, cuius Ecclesie, quæ vetustissima erat, priusquam Ferrariensis Padum trajicientes nouam urbem, quæ nunc cernitur, excitarent, suo loco nomen dederat, quæ S. Mariz in Burgo Vado dicebatur. Cum autem Ferrarienses in alia fluminis parte fines illorum vbis ampliasent, Ecclesie S. Mariz intra eosdem fines recepta, & ampliata, instante Gualterio Rauennatenſi Episcopo canonico regulari, Portuensibus canonici apud Rauennam constituti per Landulphum Episcopum Ferrariensem fuit concessa, constituto in ea canonicoꝝ conuentu sub Martino Priore circa annum 1135. vel secundum Hieron. Rubeum in Histo. Rauennat. anno 1141. cui anno sequenti 1142. Philippus electus Ferrariensis omnes decimas bonorum dicti Prioratus donauit. Sed & Eugenius III. anno 1148. multiplici illam priuilegio munit, & exornauit, tenuerunt illam Portuenses malis annis, verum ipsis deficientibus, euidam Poeta Lyrico nomine Io. Aurispa fuit commendata. Iterum nostris Portuensibus iam reformatis de anno 1457. restituta, procurante Paschali Maripetro Venetorum Principe, ij quod Borſo Fer-

rariensium Dux nonnullis legibus illos vellet obstringere, quæ minus placerent, cum aliquot dies tenuissent, sponte dimiserunt. Eam postea Sixtus I V. anno 1477. Canonici congregationis S. Saluatoris Bononiensis vniuit.

In eadem Ciuitate est nostrum collegium Abbatiale S. Io. Bapt. ex loco S. Lazari intra urbem translatum, cuius Ecclesiam Hercules Ferrariz Dux I. Regia magnificentia exstruxit: sed illa terræ motu horribili, qui anno 1576. totam ciuitatem labefactauit, tota penè ruit.

In Diocesi Ferrariensi est alius Prioratus vetustissimus S. Margaritæ in loco Constantiaco apud Portum Maiorem constitutus, quem Gualterius Archiepiscopus Rauennas anno 1120. canonici Portuensibus regendum tradidit, & Guilielmus Bulgari filius cum illius coniuge Adelfia dotauerunt, tributo eidem Castellari, in quo Ecclesia S. Margaritæ est edificata, fossis, & eurippis cincto. Hic Prioratus nunc etiam eidem monasterio Portuensibus nostræ congregationis est vnitus.

In eadem ciuitate Ferrariensi est Collegium S. Virginum Canonissarum anno 1502. erectum, quod S. Mariz de Gratijs dicitur, vulgò del Mortaro: quia illæ ex Mortariensibus apud Insures in Diocesi Papiensi originem traxerunt, sicut patet ex instrumentis foundationis eiusdem collegij.

IN Episcopatu Mutinensi Archiepiscoperatus III. Oppidi Carpi ab illius fundacione fuit regularis, & sub disciplina canonica, vsque ad nostra serè tempora permansit. Archiepiscoper Carpi Capitulo Prouinciali Papiensi interfuit, vt ex actis patet, nunc Collegium factum est ex Regulari seculare.

In Suburbijs Mutinæ erat monasterium S. Catharintæ Canonicoꝝ Regularium Ordinis S. Augustini, cuius Prior electus fuit Præsidentia in dicto Capitulo Papiensi, nunc arbitror esse commendatum.

In eiusdem Suburbijs Prioratus S. Trinitatis vetustus nostræ congregationi vnitus, & intra ciuitatem translatus, ac etiam dignitate Abbatiali auctus, de quo in congregatione Lateranensi.

In Castro Vincolæ Mutinensis Diocesis est Præpositura S. Mariz nostræ congregationis à nobilibus de Murenis fundata.

In Ciuitate Mutinensi est etiam Prioratus S. Hieronymi Congregationis S. Saluatoris Bononiensis, erectus per Alexandrum VI. anno 1498.

In Ciuitate Regij erat Abbatia, cuius Abbas nominatur in Capitulo Prouinciali Papiensi. Verum cum non exprimitur titulus Ecclesie, quænam, & vbi fuerit, diuinare non possum.

In Diocesi Regij ex libro Taxarum Apostolicarum, erat vetustum monasterium S. Mariz de Marola, cum alio monasterio sibi vnito, quod puto commendatum.

In Ciuitate Regiensi est cœnobium Abbatiale S. Mariæ Gratiarum nostræ Congregationis.

In eadem Ciuitate collegium S. Virginum Canonissarû, quæ regimini Abbatis S. Mariæ Gratiarum, & totius Congregationis subduntur, quod S. Petri Martyris vocatur.

In eadem Ciuitate est collegium canonicorum S. Saluatoris de Bononia S. Marci nuncupatum, erat antea congregationis, seu Ordinis S. Marci de Mantua, sed deficientibus canonicis illius Ordinis, vnitum fuit dictæ Congr. anno 1497.

IV.

In Ciuitate Parmensi collegium Abbatiale vetustissimum nostræ congregationis S. Sepulchri nominatum, de quo infra in congregatione Lateranensi.

In Diœcesi Parmensi non longè à Ciuitate est vetustissimum Prioratus Ordinis Canonicorum Regularium S. Amami nuncupatus, quem conuentu desitutum Monasterio S. Sepulchri vniuit Sixtus IV. anno 1494.

In eadem Diœcesi est alius Prioratus vetustissimus S. Fœlicule, quem conuentui S. Sepulchri antea vnitum, nostræ congregationi concessit Pius II. anno 1460.

In Ciuitate Parmensi est antiquum, & præcipuum Collegium Canonissarum nostræ Ordinis, & etiâ Cœgregationis, quod S. Saluatoris dicitur.

In Ciuitate Placentina est præclarum cœnobium Abbatiale S. Augustini nostræ Congregationis, præcipuum inter omnia collegia Italica, de quo in nostra Congr. Lateranensi.

In Diœcesi Placentina est Prioratus antiquus S. Petri de Domo Dei, circa annum circiter millesimum centesimum fundatus à nobili viro Gâulpho & vxore eius Ghisla, vt apparet ex priuilegio Innocentij III Ioanni Priori, eiusque fratribus concessio, ad exemplum aliorum priuilegiorum, quæ eidem monasterio concesserant Romani Pontifices Calistus II. Innocentius II. Celestinus II. Anastasius IV. Adrianus IV. Alexander, Lucius, Urbanus, Clemes, & Celestinus tertij, hoc monasterium quoddam canonicis esset desitutum, Eugenius IV. anno 1442. prædicto cœnobio S. Augustini vniuit, resident tamen in eo Prior, Vicarius, & alius Canonicus, qui curam a nimarum exerceat.

In eadem Ciuitate Placentia erat aliud Collegium insignis S. Raimundi, cuius Præpositus Capitulo Papiensi interfuit, ac in eo Definitor renunciatus, ac etiam Visitator monasteriorum, & Ecclesiarum in Ciuitatibus, & Diœcesibus Placentina, Cremonensi, Parmensi, Regiensi, cum Archiepiscopatu Carpi. Verùm ipsum quoque canonicis desitutum, monialibus Ordinis Cislerciensis per Sedem Apostolicam fuit concessum.

V.

In Ciuitate Mantua est Cœnobium Abbatiale S. Bartholomæi nostræ congregationis, olim membrum Congregationis Portuensis, de quo inferius.

In eadem Ciuitate est aliud cœnobium Abbatiale S. Viti nostræ congregationis, quod antea erat Prioratus Canonicorum Regularium Ordinis S. Marci de Mantua: sed Pius II. anno 1479. instante Illustrissima Eleonora Mantuæ Marchionissa, illum nostræ cœgregationi reformandum tradidit, extincto in eodem ordine S. Marci, & instituto Ordine S. Augustini.

In eadem Ciuitate est insignis collegium Canonicorum Regularium congregationis S. Saluatoris de Bononia, S. Sebastiani nuncupatum, ad quod de anno 1527. prædicti canonici se transfulerunt ex Abbatiali cœnobio S. Rufini fora Mantuanæ, olim Ordinis S. Benedicti, vbi debebant.

In eadem Ciuitate est insignis collegium S. Virginum Canonissarum nostræ congreg. quod dicitur S. Mariæ de Canelma, pluribus priuilegiis per Sedem Apostolicam exornatum, quod fuit regimini Abbatis S. Bartholomæi.

In eadem Ciuitate est aliud Cœnobium canonicorum Regularium nostræ congregationis, quod dicitur S. Mariæ Annunciatæ, in burgo S. Georgij, & est sub Cura Abbatis S. Viti.

In eadem Ciuitate erat Prioratus S. Marci caput ordinis canonicorum regularium S. Marci, qui ex anno 1200. fundatus, cum multis collegijs in partibus Lombardiæ, & Marchiæ Tarusine fuisse ampliatum, paulatim deficientibus, cum ad vnicum monasterium S. Marci Mantuanum esset redactus, ibi quoque deficiente disciplina canonica, sub Vincentio Mantuæ Duce finem accepit: monasterium à viginti circiter annis obtinuerant monachi Congregationis Camaldulensis.

Erant autem in Ciuitate Mantua tria collegia canonicorum eiusdem Ordinis S. Marci, de quibus inferius cap. 50. dicemus.

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

De Ecclesia Bononiensi, & Collegijs Canonicorum Regularium in Episcopatu Bononiensi constitutis.

Bononiensem quoque Ecclesiam ab illius institutione regularem fuisse, & sub canonica disciplina per multa secula stetit, ostendunt in primis Romanorum Pontificum, non Imperatorum, & Episcoporum Bononiensium diplomata, ac priuilegia eidem Ecclesie concessa, in quibus de canonicis regularibus, & canonicis, & in congregatione, & sub regula vicibus, sapius mentio habetur, quorum meminit Signonius de Episcopis Bononiensibus non vno loco.

In eadem Ciuitate est aliud cœnobium Abbatiale S. Viti nostræ congregationis, quod antea erat Prioratus Canonicorum Regularium Ordinis S. Marci de Mantua: sed Pius II. anno 1479. instante Illustrissima Eleonora Mantuæ Marchionissa, illum nostræ cœgregationi reformandum tradidit, extincto in eodem ordine S. Marci, & instituto Ordine S. Augustini. In eadem Ciuitate est insignis collegium Canonicorum Regularium congregationis S. Saluatoris de Bononia, S. Sebastiani nuncupatum, ad quod de anno 1527. prædicti canonici se transfulerunt ex Abbatiali cœnobio S. Rufini fora Mantuanæ, olim Ordinis S. Benedicti, vbi debebant. In eadem Ciuitate est insignis collegium S. Virginum Canonissarum nostræ congreg. quod dicitur S. Mariæ de Canelma, pluribus priuilegiis per Sedem Apostolicam exornatum, quod fuit regimini Abbatis S. Bartholomæi. In eadem Ciuitate est aliud Cœnobium canonicorum Regularium nostræ congregationis, quod dicitur S. Mariæ Annunciatæ, in burgo S. Georgij, & est sub Cura Abbatis S. Viti. In eadem Ciuitate erat Prioratus S. Marci caput ordinis canonicorum regularium S. Marci, qui ex anno 1200. fundatus, cum multis collegijs in partibus Lombardiæ, & Marchiæ Tarusine fuisse ampliatum, paulatim deficientibus, cum ad vnicum monasterium S. Marci Mantuanum esset redactus, ibi quoque deficiente disciplina canonica, sub Vincentio Mantuæ Duce finem accepit: monasterium à viginti circiter annis obtinuerant monachi Congregationis Camaldulensis. Erant autem in Ciuitate Mantua tria collegia canonicorum eiusdem Ordinis S. Marci, de quibus inferius cap. 50. dicemus.

